

סיליבוס: אתיקה יישומית

ד"ר ירון כהן צמח

אחת התפיסות הבסיסיות שלנו לגבי הטבע האנושי בימינו אומרת לנו שהאדם אינו אלא יצור אגואיסטי, או אפילו יותר מזה - חיה אגואיסטית, המבקשת למקסם את תועלתה בכל פעם ובכל מקום. אנו רואים זאת בעולם החברתי, הנחשב בעינינו כאוסף של אנשים אגואיסטיים בלבד, ובעולם הכלכלי והעסקי כתחרות בה כל אדם פועל למקסום תועלתו.

יחד עם זאת, ההתקדמות בתחום הטכנולוגיה והמחקר המדעי מביאים לתפיסת האדם כמכונה - מכונה מאוד מתחכמת ומסובכת מכל מכונה שאנו בונים, אך עדיין מכונה אשר את (כל) פעילויותיה ניתן היה להבין ולאפיין כאלגוריתם בלבד.

אל מול הנטיות הללו, עולות השאלות המוסריות: מה מקומה של האתיקה בעולם אם האדם הוא רק חיה או סתם מכונה מורכבת? מה המשמעות של להיות מוסרי בחיי היומיום בהם אנו פועלים רק לטובתנו? מה מקומה של המחשבה המוסרית בעולם המנוהל על ידי שיקול כלכלי או בעולם הטכנולוגי?

אלה לא שאלות פשוטות, והתשובות עשויות להיות מורכבות. אך הן מדגישות את הצורך לשקול מחדש את התיאוריות האתיות הבסיסיות ולבחון את הרלוונטיות שלהן לחיים העכשוויים.

בקורס נבחן את השאלה הזו בשלושה חלקים:

בחלק הראשון נלמד את התיאוריה הבסיסית באתיקה - תועלתנות, דאוטולוגיה והפילוסופיה של קאנט, תיאוריות הצדק מרולס ועד נוזיק ותורת המידות של אריסטו.

בחלק השני: נבחן את הדרכים בהן ניתן ליישם תיאוריות אלה בחיי היומיום ובפעילות חברתית, סוגיות סביבתיות ובמדע, עסקים ועוד.

בסוף השיעור התלמידים יוכלו לדון, להשוות וליצור טיעונים אתיים בתחומים שונים בנושאים עכשוויים.

מהלך השיעורים:

שיעור 1-3: יסודות המחשבה המוסרית

שיעור 4-6: עקרונות המוסר השונים

שיעור 7-8: מוסר יישומי בחברה, סביבה ועסקים

שיעור 9-10: מוסר בטכנולוגיה והנדסה

שיעורים 11-13: הצגות סטודנטים

מקורות:

אריסטו, אתיקה, תרגום - יוסף ליבס, הוצאת שוקן, 1973

גבע אביבה, מקבילים מפגשים, קיבוץ המאוחד, המרכז לאתיקה בירושלים, 2011 [יש עותק דיגיטלי בספרייה]

ינריב אלעזר, בעיות בפילוסופיה של המוסר, האוניברסיטה הפתוחה, 2008

מיל, ג'ון סטיוארט, התועלתיות, תרגום יוסף אור, הוצאת מאגנס, 1933

קאנט עמנואל, הנחות יסוד למטאפיזיקה של המידות, תרגום חנן אלשטיין, ספרי עליית גג, 2010

Ethical Theory: An Anthology 5th ed. Russ Shafer-Landau. Wiley-Blackwell. 2013

https://www.upscsuccess.com/sites/default/files/documents/Ethical_Theory_An_Anthology_%40nal.pdf

One of our basic conceptions about the human nature in our days tell us that man is nothing but an egoist creature, or even more – an egoist animal, who seeks to maximize his utility every time and everywhere. We see this in the social world, which we consider as a mere collection of egoistic individuals, and in the economic and business world as a competition in which each person acts to maximize his utility.

At the same time, advances in technology and scientific research lead to perception of the *human* as a machine - a very sophisticated and complicated machine from every machine we build, but still a machine that its (all) activities could be understood and characterized as just an algorithm.

However, in face of these tendencies, the moral questions arise: What is the place of ethics in a world if the human is just an animal or just a complex machine? What is the meaning of being moral in the daily life in which we act only for our benefits? What is the place of moral thought in a world run by economic consideration or in the technological world?

These are not simple questions, and the answers might be complex. But they emphasize the need for re-considering the basic ethical theories and examining their relevance for the contemporary life.

In the course we will examine those questions in 3 parts:

- In the first part we will learn the basic theory in ethics – Utilitarianism, Deontology and the philosophy of Kant, Justice theories from Rawls to Nozick and the Virtue theory of Aristotle.
- In the second part we will examine the ways we can apply these theories in the daily life and in social activity, environmental issues and in science, business and more.
- During the course, students will be required to choose a study case regarding the course content and to investigate the ethics issues and the practical ways to apply it in the case, and to present it in the class.

By the end of the class, students will be able to discuss, compare, and create ethical arguments in various spheres on contemporary issues.